

MESTSKÝ ÚRAD V ŽILINE

Materiál na rokovanie
Mestského zastupiteľstva v Žiline

Číslo materiálu: __/2024

K bodu programu

PREVENČIA PRED NEŽIADUCIMI ÚČINKAMI CHEMICKÝCH LÁTOK OBSIAHNUTÝCH V STRAVE PODÁVANEJ V ZARIADENIACH V ZRIAĐOVATEĽSKEJ PÔSOBNOSTI MESTA ŽILINA

Materiál obsahuje:

1. Návrh na uznesenie
2. Dôvodová správa
3. Materiál

Materiál prerokovaný:

4. Stanovisko komisie

Predkladá:

Mgr. Anton Trnovec
poslanec MsZ v Žiline

Zodpovedný za vypracovanie:

Mgr. Anton Trnovec
poslanec MsZ v Žiline

Žilina, 24. 9. 2024

NÁVRH NA UZNESENIE

Uznesenie č. __/2024

Mestské zastupiteľstvo v Žiline

I. odporúča:

1. Zariadeniam školského stravovania v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Žilina **dôsledne dodržiavať** Materiálno-spotrebné normy pre školské stravovanie vydané Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, a to podľa § 140 ods. 4 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktoré sú záväzné pre všetky zariadenia školského stravovania zaradené v sieti škôl a školských zariadení Slovenskej republiky, ako aj metodiku k materiálno-spotrebným normám, v ktorej sú presne špecifikované minimálne požiadavky na kvalitu a používanie potravín.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Návrh bol upravený na základe podnetov členov Komisie školstva a mládeže pri MsZ v Žiline.

Návrh vznikol na základe osobnej skúsenosti poslanca MsZ v Žiline Patrika Gromu, ktorého deti navštevujú materskú a základnú školu v Žiline. Opakovane sa stáva, že deti počas stravovania, najmä v materskej škole, konzumujú nevhodné potraviny – údeniny, presolené jedlá a potraviny obsahujúce nebezpečné aditíva (éčka) – v šunkách, syroch, dochucovadlách, polotovaroach a pod., čím sa **nedodržia** Materiálno-spotrebné normy pre školské stravovanie vydané Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, a to podľa § 140 ods. 4 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktoré sú záväzné pre všetky zariadenia školského stravovania zaradené v sieti škôl a školských zariadení Slovenskej republiky, ako aj Metodiku k materiálno-spotrebným normám, v ktorej sú presne špecifikované minimálne požiadavky na kvalitu a používanie potravín.

Problematika zdravého stravovania je v súčasnej dobe veľmi aktuálna téma. Najmä prídavné látky – aditíva, ktoré sa pridávajú do rôznych potravín sú pre deti nebezpečné. Nie sú priamo život ohrozujúce, ale je dokázané, že spôsobujú

hyperaktivitu a iné zdravotné problémy. Organizmus zdravého človeka sa s nimi ťažko vyrovnáva, pričom u detí je ich účinok najškodlivejší.

Zmesi konzervačných látok a prísad, ktoré sú vlastne chemikáliami, detskému organizmu rozhodne neprospievajú. Môžu spôsobiť detskú hyperaktivitu, nepredvídateľné správanie, náladovosť a nesústredenie.

S ohľadom na zdravie detí by sme sa mali v stravovaní detí vyhýbať chemickým látkam.

Príklady týchto látok:

- E620 – 625 (kyselina glutamanová a jej soli), napr. E621 je glutamát sodný – nie je vhodný pre obsah soli aj alergickú reakciu.
- E 220 – 223 (oxid siričitý a siričitany) - siričitany E 220, používané pri ošetrovaní sušeného ovocia môžu vyvolať alergické reakcie, hnačky, bolesť hlavy, astmatické problémy a narušajú vstrebávanie vitamínu B1 v organizme.
- Toxické dusičnany či dusitany E249, 250, 251, 252 môžu byť u malých detí príčinou pokrmovej methemoglobinémie. Preto, ak tieto výrobky konzumujú malé deti, je tu akútne riziko otravy, pretože detský organizmus nie je ešte natoľko schopný, aby dokázal dusičnany včas premeniť na menej škodlivé látky. Sú taktiež nebezpečné najmä pre ľudí, ktorí trpia alergiami a astmou.
- E 102 tartrazín – potravinárske farbivo spôsobujúce zvýšenú hyperaktivitu detí a nachádza sa v mliečnych výrobkoch.
- E110 potravinárska žltá – môže vyvolať hnačku, vracanie, alergické, resp. astmatické reakcie, hyperaktivitu.
- E132 potravinárska modrá – synteticky vyrobené farbivo môže vyvolať vracanie, celkovú nevoľnosť, vyrážky či alergiu.
- E 133 potravinárska modrá, ktorá môže podnietiť hyperaktivitu detí a zvýšiť riziko vzniku rakoviny.
- Pre deti nie sú vhodné predovšetkým nebezpečné éčka: E 102 tartrazín, E 104 chinolínová žltá, E 110 pomarančová žltá, E 122 azorubín, E 124 košenilová červená a E 129 allura červená.
- Benzoáty (E210 kyselina benzoová, E211 benzoan sodný, E212 benzoát draselný, E213 benzoát vápenatý) – spôsobujú viacero alergických reakcií a mnohí odborníci ich považujú za rakovinotvorné.
- Umelé sladidlo aspartam (E951) je známym umelým sladidlom, ktoré sa používa najmä v produktoch s lákavým označením „so zníženým obsahom cukru“, v sterilizovanej zelenine (čalamády, uhorky) a pod. Jeho zastúpenie v potravinách je naozaj široké a vyvoláva bolesti hlavy, kožné problémy a u detí dokonca poruchy správania.

Mnohí zástancovia zdravého životného štýlu, napriek európskym smerniciam o prídavných látkach upozorňujú, že niektoré aditíva môžu spôsobovať zdravotné ťažkosti. Podieľajú sa na vzniku alergických reakcií i závažnejších zdravotných problémov najmä v prípadoch, keď človek zloženiu potravín nevenuje vôbec žiadnu pozornosť a nevšimá si varovné signály organizmu po ich konzumácii.

Veľkým rizikom je aj dovoz a predaj výrobkov z tretích krajín (Ukrajina, Turecko, Moldavsko a pod.), v ktorých sa nachádzajú aditíva v Európskej únii zakázané.

Palmový olej – spôsobuje hromadné vyrubovanie dažďových pralesov (najmä v Malajzii a Indonézii), s ktorým súvisí aj ničenie rastlinných a živočíšnych druhov – orangutany, slon pygmejský, tiger sumatranský, nosorožec ázijský, medveď malajský či rôzne druhy opíc a vtákov. Kvôli výrobe palmového oleja sa zhruba každú hodinu vyrúbe dažďový prales o rozlohe 300 futbalových ihrísk a jeho produkcia robí z Indonézie tretieho najväčšieho producenta skleníkových plynov po Číne a USA. Pre nedostatok vhodnej pôdy na pestovanie palmy olejnej sa naďalej budú nezákonne vyrubovať a podpaľovať pralesy, aby vzniklo vhodné rašelinisko na jej pestovanie.

Zdroj informácií: Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky, odborná tlač a odborné webové stránky.

MATERIÁL

Materiál je predkladaný z dôvodu ochrany detí, aby sa predišlo ich zdravotnému ohrozeniu chemickými látkami, ktoré sa pridávajú do potravín. Aj napriek neustálemu testovaniu môžu prídavné látky spôsobiť nežiadúce reakcie v podobe tráviacich ťažkostí, nespavosti, podráždenosti, problémov s dýchacími cestami a kožné ťažkosti. Hlavnou úlohou tohto materiálu je prevencia pred nežiaducimi účinkami umelých sladidiel, konzervačných látok, príchutí, aróm, zahusťovadiel, stužovadiel a stabilizátorov, ktoré konzumujú naše deti počas stravovania v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Žilina ako aj pri výrobe stravy v zariadeniach v zriaďovacej pôsobnosti mesta Žilina dodávanej externými dodávateľmi.

Predložený materiál nemá vplyv na rozpočet mesta Žiliny.

STANOVISKÁ KOMISIÍ

Komisia školstva a mládeže – neprijala platné uznesenie.